

CYNGOR CYMUNED LLANDDAROG COMMUNITY COUNCIL

Cofnodion Cyfarfod mis Mawrth 2024 o Gyngor Cymuned Llanddarog a gynhaliwyd yn Neuadd Bentref Porthyrhyd ar 13/03/2024 am 19.00.

184/2023-2024 Presennol.

Y Cyngorwyr: R Jones (Cadeirydd), Y Cyng Sir H Jones, J Williams O.B.E, R Owen, M Rees, M Griffiths.

Y Cyng Sir A Davies.

Clerc.

Cyfieithydd: R Jones.

185/2023-2024 I dderbyn ymddiheuriadau.

Cyngorwyr: S Herridge, R McFarlane, K Waters, T Evans.

186/2023-2024 Derbyn datganiadau o ddiddordeb.

Dim.

187/2023-2024 Cyfleir cyhoedd annerch y Cyngor ar eitemau ar yr agenda.

Mynychodd aelodau o'r gymuned y cyfarfod ond gofynnwyd iddynt aros nes i'r Cyngorwyr Sir A Davies ymuno â'r cyfarfod cyn datgan eu pryderon.

Gofynnodd aelod o'r gymuned sut y gallai'r cyngor cymuned gynorthwyo i leihau nifer y cerbydau sy'n goryrru drwy Borthyryd a Llanddarog.

Dywedodd y Cyng R Jones y gallent gysylltu â Chyngor Sir Caerfyrddin.

Adroddodd y Clerc mai cysylltu gyda Gan-Bwyll yw'r ffordd fwyaf effeithlon o leihau cerbydau'n goryrru yn yr ardal ac y byddai'n cysylltu â nhw y diwrnod canlynol i adrodd y mater. Gofynnodd y Clerc hefyd i aelodau'r gymuned adrodd y mater i Gan-Bwyll oherwydd gallai hyn ysgogi ymateb cyflym.

Gofynnodd aelod o'r gymuned a allai'r cyngor cymuned drefnu a chyflenwi offer casglu sbwriel i'r gymuned.

Dywedodd y Cyng Sir H Jones fod offer casglu sbwriel ar gael yn rhad ac am ddim gan Cadwch Gymru'n Daclus a gofynnodd i'r aelod o'r gymuned drefnu i'w ddsbarthu. Ymatebodd yr aelod cymuned trwy ofyn i'r cyngor cymuned arwain y ffordd a bod yn gyfrifol am yr ymarfer.

Ymatebodd y Cyng R Jones drwy ddweud y byddai'n cael ei drafod mewn cyfarfod yn y dyfodol. **Penderfynwyd** nodi.

Ymunodd y Cyngorwyr Sir A Davies â'r cyfarfod am 19.08 yn ystod yr eitem hon ar yr agenda.

Adroddodd aelod o'r gymuned mai cyfarfod mis Mawrth oedd y cyfarfod olaf cyn y cyfarfod cynllunio ynglŷn â'r datblygiad posib ar Fferm Wern Fraith, Porthyryd a gofynnodd a oedd dyddiad wedi dod i law.

Dyweddod y Cyng Sir A Davies nad oedd dyddiad wedi dod i law eto ac mai ei rôl hi oedd cynrychioli'r gymuned yn y cyfarfod cynllunio.

Dyweddod yr aelod cymunedol fod nifer o drigolion yn bryderus am y datblygiad posib. Ar 30/10/2023, difrodwyd Rhif 4 Cwm Catti pan ddaeth carthffosiaeth amrwd a dŵr wyneb i mewn i'r adeilad a difetha'r holl ystafelloedd a'r dodrefn ynddo. Mae aelodau'r gymuned yn pryderu bod dŵr wyneb yn mynd i mewn i'r system garthffosiaeth. Ailadroddod hi nad oedd unrhyw wrthwynebiad i ddatblygiadau tai ym Mhorthyrhyd gan fod angen tai newydd, ond dylai'r datblygiad fod yn y lleoliad cywir lle mae gwasanaethau ac isadeiledd yn gallu delio â nifer y tai. Dywedodd hefyd fod 135 diwrnod wedi mynd heibio ers yr halogiad yn Rhif 4 Cwm Catti a bod pryder ynghylch eiddo eraill yn y cyffiniau. Roedd gweithiwr meddygol proffesiynol wedi datgan nad oedd y tŷ yn addas i fyw ynddo ers y digwyddiad ar 30/10/2023 ac y dylai'r cyngor cymuned gynrychioli a gofalu am y gymuned.

Gadawodd aelodau'r gymuned y cyfarfod am 19.25, i beidio â dychwelyd.

Adroddod y Cyngorydd Sir A Davies ei bod wedi bod yn gysylltiedig â'r digwyddiad yn Rhif 4 Cwm Catti a'i bod wedi bod mewn cyfarfod gyda'r preswylydd. Roedd Cyngor Sir Caerfyrddin wedi rhoi sylw i'r eiddo i lanhau'n ddwfn a gosod ystafell ymolchi newydd. Mae'r preswylydd am gael gwared ar yr holl gynnyrch halogedig ac mae'n ofynnol i Gyngor Sir Caerfyrddin adnewyddu'r holl estyllod llawr gan fod elifiant wedi tryddiferu oddi tano. Er mwyn cwblhau'r gwaith hwn, mae'n ofynnol i'r preswylydd adael yr eiddo am 10 diwrnod ac mae Cyngor Sir Caerfyrddin ar hyn o bryd yn trefnu llety gwarchod ar gyfer y preswylydd.

Dyweddod y Cyng R Jones fod hyn yn enghraifft wych o'r system garthffosiaeth ddim yn gweithio'n iawn ym Mhorthyrhyd.

Gofynnodd y Cyng J Williams O.B.E o ble y daeth y carthion ac a oedd ateb i'r mater. Adroddod y Cyng R Jones fod Dwr Cymru wedi datgan yn flaenorol mai dim ond problem oedd ym Mhorthyrhyd pan oedd hi'n bwrw glaw.

Adroddod y Cyng M Rees bod nifer o bersonél Dwr Cymru wedi bod yn gweithio yn yr ardal dros yr wythnosau diwethaf.

Dyweddod y Cyng R Jones fod Dwr Cymru wedi bod yn gweithio ym Mhontfaen.

Dyweddod y Cyng Sir A Davies na fyddai'r mater yn cael ei ddatrys oni bai bod arolwg annibynnol yn cael ei gynnal gan fod pwyllgor cynllunio Cyngor Sir Caerfyrddin angen tystiolaeth.

Gofynnodd y Cyng J Williams O.B.E pam fod aelodau MAP (Mudiad Amddiffyn Porthyrhyd) yn cynrychioli aelodau o'r gymuned ac oni ddylai aelodau'r gymuned gynrychioli eu hunain.

Dyweddod y Cyng M Griffiths ei fod yn anhapus gyda'r sylw nad oedd y cyngor cymuned yn weithgar nac yn barod i helpu yn y gymuned.

Awgrymodd y Cyngorydd Sir A Davies y dylai'r Clerc gysylltu â Dŵr Cymru ynglŷn â'r holl faterion ym Mhorthyrhyd.

Awgrymodd y Cyng R Jones y dylai Cyngor Sir Caerfyrddin gysylltu â Dŵr Cymru a helpu i ddatrys y problemau.

Gofynnodd y Cyng M Griffiths i'r Clerc gysylltu â Dŵr Cymru ynglŷn â'r materion ac adborth i aelodau'r cyngor unwaith y derbynir ateb. **Penderfynwyd** nodi.

188/2023-2024 Materion y Cyngor Sir - Cyngorydd Sir A Davies.

Adroddod y Cyngorydd Sir A Davies fod cyfarfod wedi'i drefnu gyda nifer o Gynghorwyr Sir a Bute Energy ar 14/03/2024 ynglŷn â'r ymgynghoriad ond ni

dderbyniwyd unrhyw wybodaeth gan Bute Energy eto. Bydd grŵp llywio Llanarthne yn cyfarfod gyda'r nos ar 14/03/2024 i drafod yr ymgynghoriad. Mae Bute Energy yn trefnu diwrnod cyflwyno i aelodau'r gymuned ar 21/03/2024 yn Neuadd Bentref Llanarthne.

Mae'r ymgynghoriad anstatudol ar brosiect arfaethedig Green GEN Tywi Teifi bellach wedi cau.

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin wedi cwblhau cyllideb 2024 – 2025. Penderfynwyd cynyddu'r galw am dreth y cyngor 7.5% ond mae 1% o'r cynnydd ar gyfer addysg o fewn Sir Gaerfyrddin.

Bydd Fforwm Gwledig WLGA yn mynychu cyfarfod nesaf y peilon ar 24/06/2024.

Adroddodd y Cynghorydd Sir A Davies fod hyfforddiant wedi ei dderbyn gan fargyfreithiwr ar gyfer cynllunio i'w chynorthwyo yn ei rôl o fewn Cyngor Sir Caerfyrddin.

189/2023-2024 Adroddiad y Cadeirydd.

Dim.

190/2023-2024 Cadarnhau a llofnodi Cofnodion Cyfarfod y Cyngor 14/02/2024.

Penderfynwyd cadarnhau cofnodion 14/02/2024. Cynigwyd gan y Cyng M Rees ac eiliwyd gan y Cyng J Williams O.B.E.

191/2023-2024 Materion yn codi o'r cofnodion uchod.

Dywedodd y Clerc wrth aelodau'r cyngor fod yr holl faterion i'w datrys wedi eu gweithredu ac os derbyniwyd gohebiaeth, roedd copi o'r E-bost wedi ei anfon at bob aelod er gwybodaeth.

Adroddodd y Clerc nad oedd wedi derbyn enwau y trigolion Hafod Ifan, Llanddarog oddi wrth y Cyng T Evans. Ar ôl ei dderbyn, bydd llythyr yn cael ei ysgrifennu.

Penderfynwyd nodi.

192/2023-2024 I nodi gohebiaeth neu i restru i'w hystyried mewn cyfarfod o'r cyngor sydd i ddod.

(Mae'r holl ohebiaeth berthnasol yn cael ei e-bostio at aelodau'r cyngor ar yr adeg y'i derbynnir a dim ond yn cael ei ddwyn gerbron y cyfarfod os oes angen neu os gwneir cais penodol gan yr aelodau neu'r Clerc).

Derbyniwyd yr e-bost canlynol gan Archwilio Cymru ar 28/02/2024 ac fe'i hanfonwyd at holl aelodau'r cyngor.

Barn archwilio: Cymwys.

Ac eithrio'r materion yr adroddir arnynt isod yn fy Sail Cymhwys, ar sail fy archwiliad, yn fy marn i, nid oes unrhyw faterion wedi dod i'm sylw i beri pryder, mewn unrhyw ffordd berthnasol, fod y wybodaeth a adroddir yn y Ffurflen Flynyddol hon:

- nad yw wedi'i baratoi yn unol ag arferion priodol;
- nad yw gofynion deddfwriaethol a rheoliadol perthnasol wedi'u bodloni;
- nad yw'n gyson â threfniadau llywodraethu'r Cyngor; a
- nad oes gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.

Sail y Cymhwyster

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Yn fy marn i, nid yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn gyson â rheolaethau mewnol a threfniadau llywodraethu'r Cyngor am y flwyddyn:

- Honiad 1: Trefniadau ar gyfer cymeradwyo cyfrifon Ni wnaeth y Cyngor drefniadau priodol ar gyfer cymeradwyo'r Cyfrifon Blynyddol. Ni chymeradwyodd y Cyngor y cyfrifon erbyn 30 Mehefin fel sy'n ofynnol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
- Honiad 4: Ni wnaeth y Cyngor drefniadau priodol i'r cyhoedd archwilio cyfrifon fel sy'n ofynnol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
- Honiad 3: Nid yw'r Cyngor wedi darparu tystiolaeth bod cyllideb wedi ei gosod yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 a bod y praesept wedi ei osod yn unol â'r gyllideb. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried lefel ei gronfeydd wrth gefn wrth bennu ei ofynion cyllideb. Argymhellwn fod y Cyngor yn pennu cyllideb yn unol â'r rheoliadau a'r codau ymarfer perthnasol.

Ffoniodd y Clerc y Cynghorydd R Jones (Archwiliwr Ariannol Mewnol) ar 28/02/2024 i drafod canlyniad Archwilio Cymru a dywedodd mai haerid 1 oedd yr unig fethiant a oedd yn wir oherwydd nad oedd wedi derbyn cyfrifon blynyddol 2022 – 2023 o'r Archwiliwr Cyllid Mewnol cyn cyfarfod mis Mehefin. Dywedodd y Clerc ei fod wedi ymateb yn syth i Archwilio Cymru gyda'r e-bost canlynol –
 “Diolch am gasgliad archwiliad 2022-2023.

O ran casgliad yr archwilydd, credwn fod Cyngor Cymuned Llanddarog yn ymarfer yr holl reoliadau deddfwriaeth ariannol fel y'u cofnodir mewn cofnodion misol. Mae'r Clerc yn cofnodi'r holl drafodion ac yn eu cofnodi'n fisol a thrafodir y rhain yn ein cyfarfodydd misol.

Mae archwiliwr ariannol mewnol yn archwilio'r gwaith papur bob 3 mis ac yn adrodd ar ei ganfyddiadau drwy e-bost ac mewn cyfarfod o'r cyngor. Mae archwilydd ariannol mewnol yn archwilio pob mater ariannol bob 12 mis ac yn adrodd ar ei ganfyddiadau i aelodau'r cyngor trwy e-bost. O ran gosodiadau cyllideb a phraesept, mae'r holl dystiolaeth wedi'i hamlinellu yng nghofnodion Rhagfyr 2022 a Ionawr 2023 cyn i'r cyngor benderfynu ar swm y praesept. Anfonwyd tystiolaeth at yr archwilydd pan ofynnwyd iddo ychydig wythnosau yn ôl ac mae hefyd i'w weld ar-lein.

Deallwn na chadarnhaodd y cyngor y cyfrifon tan fis Gorffennaf 2023 oherwydd pwysau gwaith gan yr archwilydd mewnol ond hysbyswyd y cyhoedd trwy hysbysiad yn ein hysbysfyrdau a'n gwefan.

A ellid ailasesu'r materion hyn gan ein bod yn teimlo bod rhai safbwyntiau'n annheg, a bod ein cyfrifon yn wir”.

Cadarnhaodd y Cyng R Jones ei fod wedi siarad â'r Clerc ar 28/02/2024 a chytunodd i'w e-bost at Archwilio Cymru. Cytunodd y Cyng R Jones â'r honiad 4 a 3 ac anfonwyd tystiolaeth i Archwilio Cymru yn ogystal â chael ei chofnodi yn y cofnodion.

Adroddodd y Clerc yr anfonwyd e-bost pellach at Archwilio Cymru ar 08/03/2024 yn gofyn a oedd yr ail asesiad wedi ei gwblhau gan fod aelodau'r cyngor yn dymuno ei drafod yng nghyfarfod mis Mawrth ar 13/03/2024 ond ni dderbyniwyd ymateb.

Trafododd holl aelodau'r cyngor a oedd yn bresennol y farn archwilio a chytunwyd mai dim ond haerid 1 oedd yn ddiffyg a gofynnwyd i'r Clerc hysbysu'r Archwiliwr Mewnol bod yn rhaid dychwelyd y cyfrifon i'r cyngor cyn cyfarfod mis Mehefin. **Penderfynwyd** nodi.

Dywedodd y Cynghorydd Sir H Jones, o brofiad, nad yw Archwilio Cymru yn ailasesu eu barn archwilio ar fympwy a rhybuddiodd aelodau'r cyngor i beidio â dilyn cwyn gyfreithiol.

Gwrandawodd aelodau'r Cyngor ar gyngor y Cyngorydd Sir H Jones a gofyn i'r Clerc gysylltu ag Archwilio Cymru i ofyn pa amserlen y dylai'r cyngor cymuned ei chaniatáu ar gyfer ymateb. **Penderfynwyd** i'r Clerc gysylltu ag Archwilio Cymru.

193/2023-2024 Cynllunio.

Dim.

194/2023-2024 Taliadau.

Ardystiwyd y taliadau isod yn nghyfarfod misol Chwefror, a chadarnhawyd hwy yng nghyfarfod mis Mawrth. Copïau o anfonebau a anfonwyd at bob aelod yn electronig cyn talu am awdurdodiad. Cynigwyd gan y Cyng M Rees ac eiliwyd gan y Cyng J Williams O.B.E

Dull Talu	Dyddiad	Cyflenwyr a Manylion	Swm £ gan gynnwys TAW
Ar-lein	28/02/2024	JG Evans – Cyflogres Chwefror	419.54
Ar-lein	28/02/2024	HMRC – Cyfnod 11	110.00
Ar-lein	28/02/2024	Cyngor Sir Caerfyrddin - 97467721	750.60
Ar-lein	28/02/2024	PD Flagpole – 27/02/2024	570.00
Ar-lein	29/02/2024	Nyth	40.06

195/2023-2024 Derbyniadau.

Dim.

196/2023-2024 I drafod ceisiadau am gymorth ariannol.

Roedd pob aelod wedi cael copi o bob cais yn ystod y flwyddyn ac os derbyniwyd hwy drwy'r post, cyhoeddodd y Clerc y cais ar lafar. Roedd y Clerc wedi siarad yn flaenorol gyda'r Cyng S Herridge ynghylch dyrannu ei lwfans dinesig a hysbysodd y Clerc aelodau'r cyngor o'i phenderfyniad. Trafododd aelodau'r Cyngor bob cais am arian, a phenderfynwyd rhoi swm i'r sefydliadau canlynol.

Ambiwlans Awyr Cymru - £57.00

Ysgol Maes y Gwendraeth - £97.00

Cymorth Canser Macmillan - £100.00

CFfl Llanddarog - £100.00

Penderfynwyd i'r Clerc drefnu taliad.

197/2023-2024 I drafod carreg goffa Mynyddcerrig.

Dywedodd y Cyng J Williams O.B.E nad oedd wedi siarad â Chyngor Sir Caerfyrddin eto ynghylch mabwysiadu'r garreg goffa.

Adroddodd y Clerc ei fod wedi cysylltu â Wyn Bishop Trefnwr Angladdau a Mason Coffa ond ei fod yn dal i aros am ddyfynbris.

198/2023-2024 Derbyn diweddariad ar garreg goffa Porthyrhyd.

Dywedodd y Cyng J Williams O.B.E bod angen cadwyn i godi'r garreg er mwyn symud y garreg 2 dunnell o faes parcio Abadam Arms a'i gosod ar y plinth concrit cyn ei

sicrhau. Gofynnodd y Cyng J Williams O.B.E i'r Cyng R Owen drefnu gyda Chwarel Torcoed i fenthyg y gadwyn. Penderfynwyd i'r Cyng R Owen drefnu.

199/2023-2024 Fforwm er mwyn i Aelodau godi adroddiadau / cwestiynau drwy'r Cadeirydd.

Awgrymodd y Cyng J Williams O..BE fod aelodau'r cyngor yn trafod y cwestiwn codi sbwriel a godwyd gan yr aelod cymuned yn gynharach yn y noson ac awgrymodd fod y cyngor cymuned yn prynu sawl codwr sbwriel, cylchau bagiau a festiau uchel eu bri i aelodau'r gymuned eu defnyddio yn eu hamdden.

Roedd y Cynghorydd Sir H Jones yn anghytuno â'r cynnig a dywedodd y byddai'r cyngor cymuned yn atebol am ddiogelwch aelodau'r gymuned a gymerodd ran yn yr ymarferiad. Dywedodd y Cynghorydd Sir H Jones hefyd fod yr holl offer angenrheidiol ar gael yn rhad ac am ddim gan Cadwch Gymru'n Daclus ac y dylai aelodau'r gymuned sydd â diddordeb gysylltu â Cadwch Gymru'n Daclus i fenthyg yr offer. Byddai Cyngor Cymuned Llanddarog yn dal i fod yn atebol am yswirio'r offer a diogelwch y cyhoedd pe bai'n cymryd rhan yn y prosiect yn rhinwedd ei swydd.

Awgrymodd y Clerc bod y cyngor cymuned yn cael dyfynbrisiau am yr holl offer sydd ei angen a naill ai'n rhoi swm o arian neu'r offer i'r gymuned lle gallent eu defnyddio yn eu hamdden. Felly ni fyddai'r cyngor yn atebol am yr offer na diogelwch y cyhoedd. Cytunodd aelodau'r Cyngor. **Penderfynwyd** i'r Clerc gael dyfynbrisiau.

200/2023-2024 Yn y camera 20.20.

Gadawodd y rhai nad oeddent yn aelodau o'r Cyngor Cymuned neu'r Clerc y cyfarfod – i beidio â dychwelyd. Mae'r gwaharddiad oherwydd bod materion personél / staffio yn cael eu trafod.

Gadawodd y Cynghorydd Sir H Jones y cyfarfod am 20.20 i beidio â dychwelyd.

201/2023-2024 Rhediad cyflog staff Mawrth 2024.

Adroddodd y Clerc symiau'r gyflogres ar lafar i holl aelodau'r cyngor. **Penderfynwyd** derbyn yr adroddiad a chadarnhau taliad y symiau a gyflwynwyd. Cynigwyd gan y Cyng M Rees ac eiliwyd gan y Cyng R Owen.

202/2023-2024 Daeth y cyfarfod i ben am 20.28.

Cadeirydd

Dyddiad
